

Cambridge Papers

E VREMEA PENTRU O REFORMĂ FINANCIARĂ

David McIlroy

ECPM FOUNDATION

CAMBRIDGE

JUBILEE
CENTRE
A BIBLICAL VISION FOR SOCIETY

E VREMEA PENTRU O REFORMĂ FINANCIARĂ

David McIlroy

Articol publicat în seria *Cambridge Papers*

Iunie 2017

Traducător: Elena Neagoe

Centrul de Educație Creștină și Cultură Contemporană
Areopagus

Timișoara 2019

Originally published in *Cambridge Papers* series,
by The Jubilee Centre (Cambridge, U.K.) under the title
Time for a Financial Reformation
Volume 26, Number 2, June 2017.

© David McIlroy 2017

All rights reserved.

Published with permission of The Jubilee Centre,
3 Hooper Street, Cambridge, CB1 2NZ, UK
www.jubilee-centre.org
Charity Registration Number 288783.

Ediția în limba română, publicată cu permisiune,
sub titlul

E VREMEA PENTRU O REFORMĂ FIANCIARĂ
de David McIlroy,

apărută sub egida Centrului Areopagus din Timișoara
Calea Martirilor nr. 104
www.areopagus.ro
în cooperare cu SALLUX

Începând cu anul 2011, activitățile desfășurate de Sallux sunt susținute financiar de către Parlamentul European. Responsabilitatea pentru orice comunicare sau publicație redactată de Sallux, sub orice formă sau prin orice mijloc, revine organizației Sallux. Parlamentul European nu este responsabil pentru modurile în care va fi folosită informația conținută aici.

Coordonator proiect:
Dr. Alexandru Neagoe

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în
limba română. Prima ediție în limba română.

Traducător: Elena Neagoe

Editor coordonator: Dr. Alexandru Neagoe

*Cu excepția unor situații când se specifică altfel, pentru
citatele biblice s-a folosit traducerea D. Cornilescu.*

*Orice reproducere sau selecție de texte din această carte
este permisă doar cu aprobarea în scris a Centrului
Areopagus din Timișoara. Dacă există vreo discrepanță
între versiunea engleză și cea română, versiunea engleză
are întâietate.*

„Și ce folosește unui om să câștige toată lumea dacă își pierde sufletul?”

Marcu 8:36

John Man (membru în Parlament): „Mă întreb, domnule Diamond, dacă ați putea să îmi reamintiți cele trei principii fundamentale ale quakerilor care au înființat banca Barclays?”

Bob Diamond, care tocmai își dăduse demisia din funcția de Președinte Executiv al Barclays: „Nu pot, domnule.”

John Man (membru în Parlament): „Onestitate, integritate și plan de afaceri serios.”

Rezumat

Criza financiară globală ar fi trebuit să fie un semnal de trezire. În schimb, a fost în mare parte o ocazie ratată. Cu toate acestea, nu este imposibil de urmat pașii care sunt necesari pentru a transforma industria serviciilor financiare într-una care să fie demnă de numele ei. Această lucrare încearcă să ne amintească de faptul că forma băncilor și natura serviciilor bancare nu sunt fixe, că există o alternativă la dominația asupra sistemului financiar exercitată de câteva bănci mari axate pe profituri pe termen scurt. Activitatea bancară era diferită în trecut și ar putea fi din nou.

Introducere

Există momente în istorie când sunt expuse viciile care au devenit endemice într-o instituție sau într-o rețea de instituții. În 1517, Martin Luther a bătut în cuie cele 95 de teze care prezentau faptul că practica penitenței devenise un exercițiu pentru a face bani în cadrul Bisericii Catolice și distorsionase

fundamental înțelegerea relației dintre om și Dumnezeu. În 2008, criza financiară globală a arătat faptul că băncile deveniseră supradimensionate, un fel de club în al cărui cadru tranzacțiile impenetrabile au îngenucheat economiile majore din lume.

Am petrecut ultimii 20 de ani explicând studenților cum ar trebui să fie reglementate băncile și ultimii 8 ani acționând în numele clienților care au fost exploatați de către bănci prin manipularea, evitarea și sfidarea acestor reglementări. Paradigma actuală pentru tranzacțiile bancare (care datează de mai puțin de jumătate de secol) a eșuat: a eșuat față de plătitorii de taxe, față de clienți, față de bancheri (dacă măsurăm bunăstarea morală a cuiva în aceeași termeni ca cea economică). Este vremea să regândim activitatea bancară și scopul său în același mod în care Reforma a regândit radical Biserica și misiunea ei.

Activitatea bancară este, în cel mai bun caz, o afacere periculoasă. Dragostea de bani este rădăcina tuturor relelor (1 Timotei 6:10). Domnul Isus i-a avertizat pe oameni că „nu poți sluji lui Dumnezeu și lui Mamona” (Luca 16:13). El a condamnat tendința noastră de a ne raporta la bani mai mult ca la un scop în sine decât de a-i folosi pentru slujirea altora. Biblia ne avertizează în mod repetat în legătură cu îndatorarea și împrumutul cu dobândă (Romani 13:8; Iov 24:9; Matei 18:25-30; Leviticul 25:37; Deuteronomul 23:19; Ezechiel 22:12). Împrumuturile cu dobândă conțin în mod inerent un conflict de interese între cel care acordă împrumutul și cel care ia cu împrumut, și creează un dezechilibru de putere pe care cel care acordă împrumutul o poate folosi pentru a-l asupra pe cel care ia împrumutul (Proverbe 22:7; 28:8). Apocalipsa 18 denunță cetatea Babilon, un centru strălucitor al comerțului mondial (v.11, v.16),

datorită faptului că bogăția Babilonului a fost construită pe exploatare (v.24). Ea nu a făcut comerț doar cu bunuri și servicii, ci și cu „robii și sufletele oamenilor” (v.13b).

Cauzele corupției

Tentațiile cu care se confruntă bancherii au devenit păcătoase ca urmare a modificărilor structurale din secolul trecut care au produs super prădători financiari. Au existat două motive majore pentru creșterea acestor monștri bancari: o nepotrivire între recompensă și risc și capacitatea acestor bănci să tranzacționeze cu beneficiul unei garanții guvernamentale. Rezultatul a fost acela că a devenit endemic comportamentul toxic.

Dezechilibrul crescător între risc și recompensă

Au existat două tipuri de bănci: comerciale (băncile majore), care aveau depozite și acordau împrumuturi persoanelor fizice și juridice, și băncile de investiții, care ofereau consultanță legată de investiții și aranjamente financiare complexe. Ambele tipuri de bănci lucrau în parteneriate, iar partenerii acestora aveau răspundere nelimitată în cazul în care banca dădea faliment. Aceasta acorda partenerilor stimulente pe termen lung pentru „a se monitoriza reciproc și pentru a limita riscurile pe care le presupuneau afacerile.”¹ Acționarii unei bănci aveau răspundere nelimitată pentru datoriile băncii. Dacă o bancă dădea faliment, acționarii săi deveneau falimentari. În ultimele decenii ale secolului XIX, responsabilitatea nelimitată a fost înlocuită cu responsabilitatea extinsă, iar acționarii trebuiau să plătească până la de trei ori valoarea acțiunilor lor în cazul falimentului băncii.² Abia în secolul XX, iar în cazul băncilor de investiții abia în anii 1980 sau 1990, băncile au devenit companii cu răspundere limitată ai căror acționari nu pierdeau

nimic mai mult decât valoarea acțiunilor lor în cazul falimentului băncii.

Consecințele acestei schimbări au fost dramatice. Băncile puteau acum să își asume riscuri mai mari: dacă pierdeau, nu mai erau responsabile total pentru consecințe. Toate firmele cu răspundere limitată au un stimulent pentru a-și asuma riscuri mai mari decât ar trebui. Totuși, ele sunt constrânse atunci când își asumă riscuri prin limitarea sumelor pe care le pot împrumuta și a profiturilor pe care le pot genera. Marile bănci comerciale pot împrumuta de 10 – 20 de ori mai mult decât alte companii datorită garanției guvernamentale de care beneficiază. Posibilitatea de a împrumuta (numită îndatorare) a creat un efect multiplicator care să favorizeze riscul în comparație cu recompensa.³ Îndatorarea înseamnă că dacă băncile au câștigat, ele au câștigat mult. Răspunderea limitată înseamnă că dacă băncile au pierdut, ele nu vor mai purta consecințele totale ale acțiunilor lor. Managerii de relații și managerii de top au suportat foarte puține sancțiuni. Asumarea riscului a devenit intoxicantă. Supravegherea făcută de către regulatori s-a dovedit că nu putea substitui autocontrolul reciproc al bancherilor care știau că vor fi ruinați personal dacă banca lor dădea faliment.

Oferă gratuită a unei garanții guvernamentale

Cărțile menționează faptul că băncile fac depozite și oferă împrumuturi. Totuși, aceasta a devenit o activitate mică și periferică pentru multe bănci mari. „Big Bang-ul” din 1986 din Londra a dus la acapararea băncilor de investiții de către băncile mari și folosirea bunurilor acestora pentru finanțări comerciale prin instrumente financiare derivate. Acest comerț (uneori descris cu termenul de „cazinou”) este întreprins de organizații care oferă

și servicii financiare esențiale (precum conturi curente, facilități de plată și economii pentru cei care nu-și permit să-și asume riscuri pe piață).

A existat o explozie în comerț, de dragul comerțului. Conform Raportului de Stabilitate Financiară Globală al FMI din aprilie 2008, valoarea datoriilor, acțiunilor și bunurilor totale ale băncilor comerciale era de patru ori mai mare decât PIB-ul global, iar valoarea derivatelor⁴ era de douăsprezece ori mai mare decât PIB-ul global.⁵ Dimpotrivă, împrumutul acordat afacerilor a implicat mai puține active bancare de-a lungul timpului,⁶ iar un articol recent sugera că pentru „băncile mari, împrumuturile acordate companiilor contribuie foarte puțin la rata rentabilității.”⁷

Comerțul a fost finanțat datorită faptului că băncile mari puteau acorda împrumuturi ieftine pentru că toată lumea știa că guvernele erau obligate să salveze băncile mari. De ce? Guvernele garantează creanțele băncilor mari pentru că ele sunt esențiale în sistemul de plată (instrumentele și mecanismele variate pe care le folosim să ne plătim datoriile pe care le avem unii față de alții). Am devenit atât de obișnuiți cu conveniența debitului direct și a plății cu cardul, încât doar cei ciudați mai țin suficienți bani cash acasă ca să-și plătească cumpărăturile săptămânale și facturile lunare. Pentru că nu putem trăi fără conturi bancare, nicio bancă nu poate fi lăsată să intre în colaps dacă acesta ar însemna perturbarea sistemului de plăți.

Problema este că atunci când băncile au intrat în colaps în 2008, guvernele au sfârșit prin a salva nu doar sistemul de plăți, ci întreg „cazinoul”. În ciuda faptului că au trebuit să apeleze la garanția guvernamentală la momentul respectiv, băncile au rămas dependente de jocul la risc, ținând la niveluri

de profit mari care pot fi atinse în timp scurt doar câștigând la ruletă.

Nevoia de reformare

Viziunea socială iudeo-creștină trece dincolo de chestiunile de moralitate personală. O reformare a sistemului bancar este posibilă, însă, așa ca și în cazul Reformei, va implica schimbare la nivel personal, instituțional și legal.

Schimbare personală: bancherul cinstit

Integritatea personală este importantă. Înainte de criza financiară globală, în multe bănci au existat în poziții de influență atât creștini, cât și alte persoane cu standarde morale ridicate. Bărbați precum Stephen Green (directorul executiv și apoi directorul general al HSBC) *au făcut* o diferență în comportamentul băncilor pe care le conduceau, dar există o limită în care este posibil să iei poziție împotriva activității aparent profitabile în care sunt angajați toți cei din domeniu.

A fost greu să trăiești în integritate într-un sistem care învăța faptul că vânzările însemnau succes. Comercianții care făceau cel mai mare profit pe termen scurt primeau cele mai mari bonusuri; managerii care reușeau să vândă încrucișat cele mai multe produse (asigurări de credit și alte asigurări, swap-uri pe rata dobânzii și alte produse de hedging) erau promovați. Odată cu orice target de vânzări, raport trimestrial și evaluare se transmitea mesajul că profitul pe termen scurt era mai important decât relația cu clientul pe termen lung.

Dezechilibrul dintre recompensă și risc a dat naștere unui sistem care plasa profitul deasupra tuturor lucrurilor.⁹ Aproape toate băncile mari au

abuzat de încrederea pe care clienții lor și-au pus-o în ele (Proverbe 3:29), prin vânzarea incorectă a asigurărilor de credit¹⁰ sau a altor produse, prin manipularea LIBOR, Euribor, a argintului, aurului sau a ratei de schimb valutar, prin specularea cu nepăsare în domeniul închirierii imobiliare sau în cel a instrumentelor financiare complexe, oferind un beneficiu foarte mic sau niciunul economiei reale. Au existat diferențe reale în amploarea comportamentului lor exploatator și fără scrupule, însă a fost practic imposibil, într-o situație în care conducerea și acționarii cereau profituri considerabile pe termen scurt, ca o bancă cotate pe piața de acțiuni să urmeze un curs cu totul diferit. Recompensele aparent realizabile erau atât de îmbietoare încât toate instituțiile financiare mari din Marea Britanie (cu excepția Nationwide),¹¹ care istoric aveau sarcini clare și erau societăți reciproce care dădeau socoteală membrilor lor, s-au transformat în societăți cu răspundere limitată. Northern Rock, Bradford & Bingley și toate celelalte care au făcut acest lucru trebuiau să fie salvate din criza financiară globală care lovise.

Schimbarea instituțională: banca etică

Consecințele dezechilibrului dintre recompensă și risc, precum și abilitatea de a face comerț având beneficiul unui garanții guvernamentale, a produs o schimbare dramatică în cultura intrabancară. Deși băncile mari au preluat băncile de investiții, per total, cultura tranzacțiilor băncilor de investiții a ajuns să o domine pe cea a băncilor mari.¹² Clienții nu mai erau considerați ca niște parteneri valoroși, ca atunci când relația pe termen lung era crucială pentru ca băncile să ia decizii bune de creditare și clienții să își achite obligația de a plăti. În schimb, clienții erau tratați ca părți opuse, părți care erau independente și de ale căror interese băncile nu țineau cont după ce „tranzacția” era încheiată.

Băncile au ajuns să creadă că existau pentru a face bani pentru propriul scop, nu de a facilita alte afaceri.

Concluzionând ceea ce s-a întâmplat la Barclays, Anthony Salz a afirmat într-un raport: „În ciuda unor încercări de a stabili anumite valori la nivel de grup, cultura care a rezultat a tins să favorizeze tranzacțiile în defavoarea relațiilor, termenul scurt în defavoarea sustenabilității și scopurile financiare în defavoarea celorlalte scopuri de afaceri.”¹³ Băncile au devenit preocupate doar de a face bani și *nimic mai mult*: fără a se gândi la impactul activităților lor asupra clienților, guvernelor sau asupra societății ca întreg. Ca Lord Business în *The Lego Movie* (2014), multe bănci au pierdut din vedere nevoia ca activitățile lor să aibă un scop mai înalt sau să fie de ajutor cuiva.

A existat un triumf al contractului, ceea ce în practică însemna capacitatea băncilor de a-și transmite riscurile către alții, reducându-și astfel răspunderea lor legală prin impunerea de termeni și condiții standard, față de ideea că băncile sunt fiduciarilor având datoria să acționeze în interesul clienților lor. Băncile au uitat de înțelepciunea lui Sir Siegmund Warburg, fondatorul băncii de investiții SG Warburg, care a spus: „Mai întâi îți faci pe cineva prieten, apoi devii bancherul lui.”

Efectul acestui fapt asupra economiilor occidentale din ultimele decenii a fost devastator. Afacerile cu un nivel ridicat de datorii au fost victima deciziilor pe termen scurt ale băncilor care au obligat afacerile să intre în lichidare pentru a le lua bunurile. Grupul de restructurare globală (GRG) al RBS a fost cel mai cunoscut exponent al unor astfel de practici din Marea Britanie, dar abordări similare au fost preluate și de alte bănci.

Schimbările tehnologice, teoria economică de la Chicago School of Economics¹⁴ și imaginea convingătoare a lui Gordon Gekko, brokerul fără scrupule jucat de către Michael Douglas în filmul *Wall Street* (1987), au creat o generație de finanțiști care au prosperat în tranzacționarea anonimă sau în condiții de concurență, s-au separat de contextul economic și de relațiile personale.¹⁵

După criza financiară, bănci precum Handelsbanken, Triodos și Civilised Bank au căutat să se diferențieze spunând că își tratează diferit clienții. Nu toate instituțiile financiare sunt la fel. Un creștin care își caută o carieră în sectorul serviciilor financiare ar trebui să caute o firmă care are o reputație dovedită pentru standarde morale ridicate și pentru a servi intereselor clienților săi, care poate fi în final mai degrabă o firmă de asigurări sau de investiții, decât o bancă.

Totuși, este greu ca băncile care se comportă diferit să câștige clienți în sistemul bancar. Statisticile arată că mulți dintre noi nu își schimbă banca, chiar dacă suntem nemulțumiți de ea. Complexitatea regulilor tehnice în favoarea băncilor mari face să fie foarte grea concurența dintre băncile mici și acestea.¹⁶ Se pare că, în domeniul bancar, inerția și structura acestui sector împiedică băncile să câștige clienți noi doar prin oferirea de servicii mai bune.

Schimbarea legală: Banca Centrală care apără interesul public

Băncile centrale ale fiecărei țări sunt vulnerabile în gândire la fel ca sectorul pe care trebuie să-l reglementeze. Acest fenomen este cunoscut sub denumirea de „captare a reglementării”. Trebuie să ținem minte că piața bancară nu este naturală, este construită și poate fi construită diferit.

Din anii '70, activitatea bancară a fost reglementată de un edificiu de reguli tehnice și foarte complicate. Felul în care sunt executate tranzacțiile bancare a devenit controlat de reguli prescriptive detaliate, însă această abordare „a subminat mai mult decât a îmbunătățit standardele etice prin substituirea valorilor cu conformitatea.”¹⁷ Oamenii din sectorul serviciilor financiare nu au trebuit să se mai întrebe dacă ceea ce fac este bine; tot ceea ce conta era să-și pună întrebarea dacă ceea ce făceau se încadra în reguli.¹⁸ Încercarea de a controla comportamentul oamenilor prin legi externe, mai degrabă decât a le insufla moralitate personală, a fost condamnată la eșec, așa cum putem vedea și în Vechiul Testament. Regulatorii trebuie să despice cărțile de reguli, înlocuind multe dintre regulile detaliate cu principii clare pe care bancherii ar trebui să și le însușească și să le aplice.¹⁹

Instrumentele schimbării

Revocarea garanției guvernamentale

Soluția pentru garanția guvernamentală este reducerea și separarea: reducerea dimensiunii băncilor și separarea sistemului de plăți de alte activități pe care acestea le au.

Reducerea dimensiunii băncilor

Dacă o bancă este atât de mare încât guvernul nu o va lăsa să intre în colaps, atunci acea bancă a devenit prea mare să falimenteze. Existența acestei garanții guvernamentale creează o tendință înăscută spre crearea unui oligopol de bănci mari care devin sursa primară de finanțare pentru toate celelalte afaceri.²⁰ Cu toate acestea, garanția este foarte costisitoare. Reinhart și Rogoff au calculat că, în medie, „datoria guvernamentală se ridică cu

86% pe o perioadă de trei ani după o criză bancară.”²¹

Articolele *Cambridge Papers* au subliniat în câteva ocazii ostilitatea dintre Biblie și Imperiu.²² În organizațiile foarte mari este foarte dificil ca oricine, fie că este vorba de acționari, directori, regulatori sau clienți, să știe cum operează organizația cu adevărat și care este nivelul adevărat al riscului.²⁴ Totuși, este prea ușor ca acei care sunt la cârma unor astfel de organizații mari să abuzeze de puterea pe care o dețin, să își ignore responsabilitățile față de ceilalți și să cauzeze daune semnificative altora.

Este inevitabil ca băncile să eșueze în viitor. În *This Time is Different*,²⁵ Reinhart și Rogoff identifică crize bancare de-a lungul a 800 de ani, arătând astfel că crizele financiare sunt endemice în orice sistem care produce bănci mari și se bazează pe finanțarea datoriei. O reformă financiară trebuie să facă băncile să fie în siguranță dacă falimentează. Așa cum afirmă Ian Fraser: „Singura soluție fiabilă pe termen lung pentru astfel de coloși este să-i împarți în părți care pot fi gestionate.”²⁶ Un mod simplu de a atinge acest obiectiv este ca băncile care sunt peste o anumită dimensiune să fie taxate cu o rată punitivă ca să beneficieze de garanția guvernamentală. Astfel, cei care dețin bănci vor fi stimulați să le împartă în unități mai mici. O altă alternativă ar fi legiferarea, astfel încât nicio bancă să nu poată crește mai mult decât un anumit procent din PIB-ul țării de origine.²⁷

Separarea sistemului de plată de câștigul instant

Este posibil să se restricționeze activitățile băncilor. După prăbușirea Wall Street din 1933, legislația Statelor Unite a forțat băncile să își separe operațiunile bancare de investiții de cele

comerciale. Ultimele dintre acele controale au fost eliminate în 1999. În curs de un deceniu sistemul a falimentat din nou.

Odată cu criza financiară globală, Marea Britanie și Statele Unite au fost printre primele state care au impus băncilor măsuri de restricționare de tip ring-fencing și living will, care presupun izolarea serviciilor esențiale pe care băncile le oferă de pierderile avute de bănci în tranzacții cu câștig instant, ceea ce face posibilă dezmembrarea unei bănci în eventualitatea unei crize. Totuși, măsurile nu sunt destul de radicale.²⁸ Sistemul de plăți este serviciul utilitar de care toată lumea are nevoie. El și doar el ar trebui să fie acoperit de măsurile de tip ring-fencing.

Este vremea să decidem ce fel de sistem de plată vrem: unul care să fie bun public²⁹ sau ar trebui să beneficiem de oportunitatea pe care tehnologia ne-o oferă, aceea de a ne reîntoarce la sisteme de plată mai descentralizate care nu depind de bănci?³⁰

Reechilibrarea riscului și recompensei

Reechilibrarea riscului și recompensei necesită măsuri care leagă recompensa de performanța pe termen lung și reduce capacitatea băncilor de a folosi efectul de levier.

Adresarea problemei stimulentei

O modalitate de a înfrâna asumarea riscului de către bănci ar fi reechilibrarea recompensei și riscului prin reintroducerea responsabilității extinse. Comportamentul marilor corporații răspunde cerințelor acționarilor de a avea un profit, dar este condus de managementul senior care, în ultimii ani, și-a alocat recompense din ce în

ce mai mari. Acelor manageri seniori li s-ar putea cere să primească o parte din remunerația lor sub formă de acțiuni netransferabile care implică răspundere extinsă. Trebuie să existe o legătură între performanța bancară pe termen lung și averile personale ale bancherilor pentru a întrerupe ciclul comportamentului în care o persoană ia profitul și lasă pe ceilalți să împartă pierderea.³¹

Confruntarea problemei dobânzii

Băncile sunt fabrici de datorii. Activitățile lor pe piețele financiare au fost întreținute de datorie. Pe lângă eliminarea garanției guvernamentale, scoaterea degrevării de impozit pe dobândă ar reduce nivelul speculației. Aceasta ar reechilibra sectorul financiar, îndepărtându-l de îndatorare și îndreptându-l spre investiții. Dintr-o perspectivă relațională, e mai bine să faci investiții decât să iei credit pentru că stimulentele investitorilor sunt aliniate mai mult cu cele ale afacerilor decât cu cele ale creditorilor. Rezultatul este că e mult mai probabil ca un investitor să sprijine o afacere care trece printr-o perioadă grea decât să ia o decizie pe termen scurt să decapitalizeze afacerea, ceea ce ar duce la faliment.³²

Reformarea culturii bancare

Angajamentul intern al băncilor spre scopuri pozitive

Bancherii quakeri și-au însușit principii cheie care i-au ghidat în relația cu clienții. G30 (un grup internațional de persoane din domeniul financiar și academic) au cerut băncilor să „restaureze prioritatea de a fi în slujba clienților pentru a-i ajuta să-și îndeplinească scopurile financiare și cea de a fi în slujba comunităților și economiilor în cadrul

căroră operează.”³³ Realizarea unei astfel de reformări în cultura bancară necesită un angajament definitiv față de câteva lucruri: *educație* – atât în cadrul băncilor, cât și în afara lor, despre virtuțile cerute bancherilor; *empatie* – ca bancherii să înțeleagă că ei oferă servicii clienților; *exemplu* – ca cei care exercită aceste virtuți și își servesc clienții să fie recompensați și promovați; *impunere* – ca cei care nu reușesc să trăiască la standardele cerute să dea socoteală.³⁴

Clienți responsabili

Reformarea sectorului bancar începe cu noi. Toți suntem clienți ai băncilor. Trebuie să recunoaștem că propria ignoranță sau lăcomie au alimentat unele dintre abuzuri. Ne bucurăm de iluzia că sistemul de plăți este gratuit, dar nu este. Băncile îl oferă ca lider de pierderi [n.tr.: o strategie de prețuri în care un produs este vândut la un preț sub costul său de piață pentru a stimula alte vânzări de bunuri sau servicii mai profitabile] pentru că plătim pentru el prin intermediul garanției guvernamentale și prin produsele financiare pe care băncile ni le oferă prin vânzare încrucișată. Vânzarea neconformă a asigurărilor de credite și penalizările excesive pentru descoperirea de cont reprezintă adevăratul cost al „operațiunilor bancare de creditare gratuite”, pe care le impunem celor săraci și vulnerabili.³⁵

Dacă nu suntem mulțumiți de felul în care banca la care avem un cont își realizează profiturile, ar trebui să ne mutăm la o altă bancă. Există bănci noi, societăți de creditare mici sau cooperative de credit care oferă alternative viabile. Putem începe reformarea prin a ne schimba conturile curente. De asemenea, trebuie să recunoaștem că singura modalitate de a asigura comorile pământești (vezi Matei 6:19-20) este să-i forțăm pe nedrept pe alții

să-și asume toate riscurile și să suporte toate pierderile. Singura modalitate corectă de a ne folosi banii economisiți este să-i investim, să ne asumăm un risc cu ei având speranța unei răsplăți pe termen lung. Am încercat să strângem roade de unde nu am semănat (Luca 19:22). Trebuie să regândim în mod fundamental felul în care ne folosim banii și felul în care banii noștri sunt folosiți de alții în numele nostru.

Concluzie

Reformarea sistemului bancar este posibilă. În anii '30, chiar cele mai mari bănci din SUA au fost împărțite în două. Atât SUA, cât și Germania au multe bănci locale și mulți oameni din Irlanda sunt membrii unei cooperative de credit. În 2008, Islanda a ales să lase în faliment cele mai mari bănci și să trimită la închisoare 26 de bancheri corupți.³⁶ Reformarea sistemului bancar este necesară. Pentru sumele enorme de bani plătite de guverne pentru a salva sectorul bancar vor plăti și generațiile viitoare de contribuabili la bugetul statului.³⁷ Acei bani deja au fost angajați. Toate uneltele disponibile au fost folosite să repare ultima criză bancară; nu a mai rămas nimic disponibil să o repare pe următoarea.

O reformă financiară va avea nevoie de o schimbare radicală: în primul rând, o reducere a dimensiunii băncilor astfel încât guvernele nu vor mai trebui să salveze băncile, iar băncile foarte mari nu vor mai avea ca rezultat un avantaj competitiv, și, în al doilea rând, o separare a serviciilor de plată de alte activități financiare. Este necesară impunerea responsabilității extinse asupra celor care controlează și profită cel mai mult de pe urma băncilor: un angajament precis față de a încorpora o cultură a serviciilor prin educație, empatie, exemplu și impunere, precum și o schimbare a

așteptărilor noastre cu privire la impozitul pe dobânzi, sursele finanțării afacerilor și alegerile pe care le luăm cu privire la plasarea banilor noștri.

David McIlroy, colaborator al *Cambridge Papers* este profesor invitat de drept bancar la SOAS, University of London și avocat la Forum Chambers. El îi este deosebit de recunoscător lui David Corbett pentru sprijinul oferit în cercetare în vederea scrierii acestei lucrări.

NOTE

[1] John Kay, *OtherPeople's Money: Masters of the Universe or Servants of the People?*, London: ProfileBooks, 2015, p.30.

[2] Andrew Haldane, 'Control rights (and wrongs)', Discurs, 24 Octobrie 2011, p.4.
www.bis.org/review/r111026a.pdf

[3] John Kay oferă o explicație a efectelor de levier în *OtherPeople's Money*, pp.100–105.

[4] Produsele care sunt derivate din alte instrumente, de ex. contracte future.

[5] Raportul de Stabilitatea Financiară Globală al FMI, tabelul 3, p.147.

[6] Robert DeYoung și Tara Rice, 'How do banks make money? The fallacies of fee income', Tabelul 4, *Economic Perspectives* 4Q/2004; Oscar Jordá, Moritz Schularick și Alan M. Taylor, 'The Great Mortgaging: Housing Finance, Crises, and Business Cycles', *Federal Reserve Bank of San Francisco Working Paper Series*, Septembrie 2014.

[7] Victor Ekpu și Alberto Paloni, 'Financialisation, Business Lending and Profitability in the UK', Septembrie 2015, www.gla.ac.uk/media/media_424705_en.pdf

[8] Standard Chartered a țintit a un randament al capitalurilor proprii de 8% până în 2018 și de 10% până în 2020. <http://citywire.co.uk/wealth-manager/news/argonaut-standard-charteredis-a-broken-business/a855402>

[9] Autoritatea de Conduită Financiară a precizat în Avertismentul Final față de Banca Lloyds și Bank of Scotland din 28 iulie 2014 §2.14, că în ambele bănci exista „o cultură de a profita financiar ori de câte ori era posibil.”

[10] Asigurarea de protecție a plăților trebuia să facă plata ratelor de credit în cazul în care persoana care a luat creditul era șomeră sau bolnavă. Mulți clienți au cumpărat astfel de asigurări fără să știe și mulți dintre ei nu erau eligibili să ceară ce li s-a vândut.

[11] În 1998, instituția financiară Nationwide a reușit la limită să abroge un vot de anulare a reciprocității înaintat de profitori (membri ce urmărea un beneficiu financiar până la 1.500£) împotriva dorinței directorilor.

[12] <http://newcityagenda.co.uk/wp-content/uploads/2014/11/Online-version.pdf>

[13] Anthony Salz, 'The Salz Review of Barclays', Aprilie 2013, §2.13. <http://online.wsj.com/public/resources/documents/SalzReview04032013.pdf>

[14] Ipoteza de piață eficientă a lui Eugene Fama, conform căreia piețele nereglementate vor produce cele mai eficiente rezultate, indiferent de egoismul participanților lor, a fost descrisă de Will Hutton în 2009 ca fiind probabil „cea mai mare greșală intelectuală...pe care lumea a cunoscut-o vreodată.”

[15] David McIlroy, ‘From Captain Mainwaring to Gordon Gekko: Why bankers need to be a law unto themselves’, *Crucible*, ianuarie 2017.

[16] Garanțiile cerute de băncile centrale pretind deseori ca băncile mici să aibă de două sau de trei ori mai mult capital ca băncile mări, pentru aceleași împrumuturi.

[17] John Kay, *Other People's Money: Masters of the Universe or Servants of the People?*, London: Profile Books, 2015, p.273.

[18] Alistair Alcock, ‘Are UK Financial Services Over-regulated?’, curs public la IALS în 31 Octombrie 2002.

[19] Una dintre sugestiile făcute de ResPublica este un jurământ al bancherilor:
www.respublica.org.uk/disraeli-room-post/2014/08/07/bankers-oath-honesty-integrity-ethics/

[20] David McIlroy, ‘Creating Fail-Safe Banks’, 2010, *Law and Financial Markets Review* Vol. 4, pp.159–165.

[21] Carmen Reinhart și Kenneth Rogoff, *This Time Is Different: Eight Centuries of Financial Folly*, Princeton: Princeton University Press, 2009, p.142.

[22] Paul Mills, 'Globalization and the world economy – for richer for poorer, for better or worse?', www.jubilee-centre.org/globalization-and-the-worldeconomy-for-richer-for-poorer-for-better-or-worse-by-paul-mills/; Julian Rivers, 'The new world order?', www.jubilee-centre.org/the-new-world-order-byjulian-rivers/; Paul Mills și Michael Schluter, 'Should Christians support the euro?', www.jubilee-centre.org/should-christians-support-the-euro/

[23] Simon Johnson, 'The Quiet Coup', *The Atlantic*, Mai 2009, www.theatlantic.com/magazine/archive/2009/05/the-quiet-coup/307364/

[24] Stephen Green a recunoscut când a fost acuzat de către parlamentara Margaret Hodge că fie a fost „adormit la volan” sau a fost implicat în activitățile de evitare a impozitelor din filiala HSBC.

[25] Carmen Reinhart și Kenneth Rogoff, *This Time Is Different: Eight Centuries of Financial Folly*, Princeton: Princeton University Press, 2009.

[26] Ian Fraser, *Shredded: Inside RBS: The Bank that Broke Britain*, 2014, Introducere.

[27] Guptara, 'Another View: Flaws in the Obama Oversight Plan', disponibil online la <http://dealbook.blogs.nytimes.com/2009/06/25/another-views-flaws-in-theobama-oversight-plan>, accesat în 1 Septembrie 2009.

[28] Așa cum observa John Kay, „Reacția impulsivă a băncilor și a piețelor la ...propunere sugerează că ele nu cred că măsurile propuse vor face o diferență semnificativă.” 'Why banks' ringfences

risk being Chinese walls', *Financial Times*, 14 Iunie 2011.

[29] Care poate fi finanțat prin impozit direct sau susținut de certificate de Trezorerie și de o garanție a contribuabilului pentru conturile de depozit.

[30] Cambiile circulau liber, depinzând de bonitatea financiară a plătitorului, și nu necesitau neapărat încasarea la o bancă. Noile posibilități sunt explorate aici de către Guy Brandon în *Crumbling Foundations: a biblical critique of modern money*, Jubilee Centre: Cambridge, 2016.

[31] Peter Boone și Simon Johnson, 'The Next Financial Crisis', 8 Septembrie 2009, *The New Republic*,
<https://newrepublic.com/article/69024/the-nextfinancial-crisis>

[32] M. Schluter, 'Beyond Capitalism: Towards a Relational Economy', jubilee-centre.org/beyond-capitalism-towards-a-relational-economy-by-michaelschluter/.

Vezi și Michael Schluter, 'Is Capitalism morally bankrupt?', *Cambridge Papers*, Vol. 18, No. 3, Sept 2009, și Andrew McNally, *Debtonator: How Debt favours the few and Equity can work for all of us*, Elliot & Thompson, 2015.

[33] G30, 'Banking Conduct and Culture: A Call for Sustained and Comprehensive Reform', Iulie 2015, p.11,
<http://newsite.group30.org/publications/detail/166>.

[34] David McIlroy, 'Banking on Ethics: is Greed really Good?',

www.theosthinktank.co.uk/comment/2016/09/30/banking-on-ethics-is-greed-reallygood.

[35] Simon Read, 'Fairer banking for the hard-up', *Evening Standard*, 16 Mai 2017, p.41.

[36] Ian Birrell, 'Iceland has jailed 26 bankers, why won't we?', *The Independent*, 15 Noiembrie 2015, <http://www.independent.co.uk/voices/iceland-has-jailed-26-bankers-why-wont-we-a6735411.html>

[37] În cazul Irlandei, garanția explicită acordată de guvernul irlandez pentru toate împrumuturile făcute de băncile irlandeze la 30 septembrie 2008 se ridica la 97.560 € pe cap de locuitor, de două ori mai mare decât PIB-ul Irlandei.

